

Татарстан Республикасы  
Чүпрәле муниципаль районы  
Советы

КАРАР

2021 елның 26 марты

№ 8/4

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районында инициатив проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау Тәртибен раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 261 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Уставына таянып, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы **КАРАР ИТТЕ:**

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районында инициатив проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау Тәртибен расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында түбәндәге веб-адрес буенча бастырып чыгарырга: <http://pravo.tatarstan.ru>.

Глава Дрожжановского муниципального  
района Республики Татарстан, Председатель  
Совета Дрожжановского муниципального  
района Республики Татарстан:



М.Р. Гафаров

Татарстан Республикасы  
Чүпрәле муниципаль районы  
Советының 2021 елның 26  
мартындагы 8/4 номерлы  
карары белән расланган

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районында инициативалы  
проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау  
ТӘРТИБЕ

1 нче бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 нче статья. Әлеге Тәртипне жайга салу предметы

1. Әлеге Тәртип Россия Федерациясе Конституциясе, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законы һәм Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Уставы нигезендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алу белән бәйлә рәвештә барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрне жайга сала.

2. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән финанс ярдәме алу өчен күрсәтелә торган инициатив проектларны тәкъдим итү, фикер алышу, карау һәм сайлап алу белән бәйлә мөнәсәбәтләргә әлеге Тәртипнең нигезләмәләре, Татарстан Республикасы законы һәм (яисә) башка норматив хокукый акты белән башкасы каралмаган булса һәм алар нигезендә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советының кабул ителгән карарлары белән кулланылмый.

2 нче статья. Инициативалы проектлар

1. Инициативалы проект буларак, әлеге Тәртиптә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы (алга таба - Муниципаль берәмлек) халкының муниципаль берәмлек халкы өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган чараларны гамәлгә ашыру, жирле әһәмияткәгә мәсьәләләрне яисә жирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү буенча тәкъдиме аңлашыла.

2. Инициативалы проект үз эченә түбәндәге мәгълүматларны алырга тиеш:

- 1) Муниципаль берәмлек халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия проблеманы тасвирлау;
- 2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;
- 3) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижәләрен) тасвирлау;

4) инициативалы проектны гамэлгә ашыру өчен кирәкле чыгымнарны алдан исәпләү;

5) инициативалы проектны гамэлгә ашыруның планлаштырылган сроклары;

6) әлеге проектны гамэлгә ашыруда кызыксынучы затларның планлаштырыла торган (мөмкин булган) финанс, мөлкәт һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;

7) инициатив түләүләрнең планлаштырылган күләменнән тыш, әлеге акчаларны инициатив проектны гамэлгә ашыруга куллану күздә тотылган очракта, жирле бюджет акчалары күләменә күрсәтү;

8) Муниципаль берәмлек территориясенә яисә аның чикләрендә әлеге Тәртипнең 3 статьясы нигезендә инициатив проект гамэлгә ашырылачак өлешен күрсәтү.

3. Инициатив проект үз эченә әлеге статьяның 2 өлешендә каралган белешмәләрне, проектны тасвирлауны ала, аңа инициатор карары буенча график һәм (яисә) табличный материаллар кушымта итеп бирелергә мөмкин.

### 3 нче статья. Инициативалы проектлар халык мәнфәгатьләрендә тормышка ашырыла ала торган территорияне билгеләү

1. Инициативалы проектлар тулаем алганда Муниципаль берәмлек халык мәнфәгатьләрендә, шулай ук түбәндәге территорияләрдә яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә тормышка ашырылырга мөмкин:

1) торак пункт;

2) торак пунктлар төркеме.

2. Жирле әһәмияткә аерым мәсьәләләрне (жирле үзидарә органнарына бирелгән башка мәсьәләләрне) хәл итү һәм (яисә) аерым муниципаль программалар чараларын үтәү буенча инициатив проектларны гамэлгә ашыру максатларында Муниципаль берәмлек Башкарма комитеты карары белән (шул исәптән муниципаль программаны раслау турындагы карар белән) Муниципаль берәмлек территориясен өлешләргә (округка) бүлү каралырга мөмкин. Күрсәтелгән очракта инициативалы проектлар Муниципаль берәмлек территориясенә (округ) тиешле өлеш чикләрендә тәкъдим ителә, тикшерелә һәм гамэлгә ашырыла.

### 2 нче бүлек. Инициативалы проектларны тәкъдим итү һәм фикер алышу

#### 4 нче статья. Проектның инициаторлары

1. Инициатив проектны кертү инициативасы белән түбәндәгеләр чыгыш ясарга хокуклы:

1) уналты яшькә житкән һәм муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче кимендә ун граждан булган инициатив төркем (алга таба - инициативалы төркем);

2) территориаль ижтимагый үзидарә органнары;

3) авыл торак пунктының старостасы.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән затлар (алга таба - проект инициаторлары):

- 1) инициативалы проект эзерлиләр;
- 2) инициативалы проект турында фикер алышуны оештыралар яисә әлеге бүлек нигезләмәләре нигезендә инициативалы проектка ярдәм итү турындагы мәсьәлә буенча гражданнарның фикерен ачыклауны тәмин итәләр;
- 3) муниципаль берәмлек Башкарма комитетына инициативалы проект кертәләр;
- 4) инициативалы проектны гамәлгә ашыруны тикшерүдә катнашалар;
- 5) муниципаль берәмлекнең әлеге Тәртиптә һәм аның нигезендә кабул ителгән башка норматив хокукый актларында билгеләнгән башка хокукларны гамәлгә ашыралар һәм вазыйфаларны үтиләр.

3. Инициатив төркем төзү һәм аның тарафыннан әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү беркетмә белән рәсмиләштерелә.

4. Әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар территорияль ижтимагый үзидарә органнары булган проект инициаторлары тарафыннан территорияль ижтимагый үзидарә уставы нигезендә кабул ителә.

5. Әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар ижтимагый берләшмәләр булып торучы проектның инициаторлары тарафыннан аларның гамәлгә кую документлары нигезендә кабул ителә.

#### 5 нче статья. Инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклау

1. Инициативалы проект муниципаль берәмлек халкы яисә аның бер өлешендә яшәүчеләр тарафыннан якланырга тиеш, алар мәнфәгатьләрендә инициативалы проектны гамәлгә ашыру күздә тотыла.

2. Проект инициаторы гражданнарның инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча фикерен түбәндәге формаларда ачыклауны оештыра:

- 1) гражданнар жыенында инициативалы проектны карау;
- 2) инициатив проектны гражданнар жыелышында яисә конференциясендә карау, шул исәптән территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында яисә конференциясендә;
- 3) гражданнарны сораштыру үткөрү;
- 4) инициативалы проектка ярдәм итү өчен гражданнар имзаларын жыю.

3. Проектның инициаторы инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклауның берничә төрәннән файдалану турында карар кабул итәргә хокуклы.

#### 6 нчы статья. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы

1. Инициативалы проектны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы (алга таба - жыелыш) проект инициаторы карары белән билгеләнә һәм үткәрелә.

2. Жыелыш Муниципаль берәмлек территориясе өлешендә үткәрелә, анда яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә инициатив проектны гамәлгә ашыру планлаштырыла. Инициатив проектны гамәлгә ашыру тулаем алганда Муниципаль берәмлек халкы мәнфәгатьләрендә планлаштырыла икән, Муниципаль берәмлек территориясенә төрле өлешләрендә берничә жыелыш уздырылырга мөмкин.

3. Жыелышта уналты яшыкә житкән, тиешле территориядә яшәүчеләр катнаша ала.

1) жыелыш көн тәртибәндәгә мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм тавышка куелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү өчен, халыкның уртак булу рәвешендә көндөзгә формада үткәрелә

4. Бер жыелышта берничә инициативалы проектны карау мөмкин. Әлегә очракта жыелышны оештыру һәм үткәрү буенча хокуклар һәм бурычлар проектлар инициаторлары белән бергә гамәлгә ашырыла.

5. Жыелыш үткәрү, документлар әзерләү һәм жиберү буенча чыгымнарны проект инициаторы башкара.

6. Муниципаль берәмлек Башкарма комитеты проект инициаторына жыелышны үткәрүдә ярдәм итә, шул исәптән аны үткәрү өчен бушлай бина бирә. Муниципаль берәмлек Башкарма комитеты карары белән жыелышлар үткәрү өчен бирелә торган урыннар исемлегә билгеләнергә мөмкин.

7. Жыелыш 50 кеше катнашканда тулы хокуклы дип санала.

#### 7 нче статья. Жыелыш үткәрүгә әзерлек

1. Жыелышны үткәрү турында проект инициаторының карарында түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) фикер алышу өчен жыелыш үткәрелә торган инициативалы проект;

2) жыелышны үткәрү формасы (көндөзгә);

3) жыелышның көн тәртибе, ә жыелышны көндөзгә-читтән торып уздыру очрагында-халыкның тавыш бирүен уздыру планлаштырыла торган мәсьәләләр;

4) жыелышны уздыру датасы, вакыты, урыны, ә жыелышны көндөзгә-читтән торып уздыру очрагында - шулай ук тавышка куелган мәсьәләләр буенча халык карарларын кабул итүне тәмамлау датасы һәм мондый карарлар тапшырылырга тиешле урын яки адрес, яисә тавышка куелган мәсьәләләр буенча халыкны тавыш бирү өчен махсус сайттан файдалану турында Карар кабул итү вакыты;

5) көндөзгә формада үткәрелә торган жыелышта катнашучыларның яисә көндөзгә-читтән торып үткәргән очракта, көн тәртибәндәгә мәсьәләләр буенча фикер алышуда катнашучылар саны;

6) жыелыш үткәрелә торган территориядә яшәүчеләргә аны үткәрү турында хәбәр итү ысуллары.

2. Проект инициаторы муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына жыелышны үткәрү турында, аны уздыру көненә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча язма хәбәрнамә жиберә.

3. Жыелышны үткәрү турындагы хәбәрнамәдә түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) проект инициаторы турында белешмэләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасының исеме, аларның яшәү яисә булу урыны турында белешмэләр, авыл торак пункты старостасының фамилиясе, исеме, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашкан урыны);

2) әлеге статьяның 1 өлешендә каралган белешмэләр;

3) жылышыны оештыру һәм үткәрү буенча күрсәтмә функцияләр башкарырга вәкаләтле затларның фамилияләре, исемнәре, телефон номерлары.

4) жылышыны үткәрүдә ярдәм итү, шул исәптән жылышыны үткәрү өчен бина бирү (жылышыны көндөзгә-читтән торып үткәрү очрагында) һәм (яки) тавышка куелган мәсьәләләр буенча халык тавыш бирү өчен махсус сайттан файдалану турында үтенеч.

4. Жылышыны үткәрү турында белдерү проектның инициаторы һәм аны оештыру һәм үткәрү буенча боеру функцияләрен башкарырга вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана. Инициатив төркем исемнән жылышыны үткәрү турында хәбәрнамә инициатив төркем тарафыннан аны оештыру һәм үткәрү буенча боеру функцияләрен үтәргә вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана.

5. Жылышыны үткәрү өчен бина бирү турындагы үтенечнамә булган очракта, муниципаль берәмлек Башкарма комитеты хәбәрнамә кергән көннән өч көн эчендә проект инициаторына үткәрү өчен бина бирү мөмкинлеген турында хәбәр итә яки жылышыны үткәрү урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртәргә тәкъдим итә. Проектның инициаторы күрсәтелгән тәкъдимне алган көннән алып өч көн эчендә жылышыны уздыру урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртүгә ризалыгы яисә килешмәве турында хәбәр итәргә тиеш (жылыш читтән торып уздырылган очракта, тәкъдимнәр буенча фикер алышу).

6. Муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Чүпрәле муниципаль районының рәсми сайтында бүлектә яисә махсулаштырылган сайтта жылышыны уздыру турында, шул исәптән инициатив проект белән танышу тәртибе турында да хәбәр урнаштыра.

1) жылыш үткәрү турында хәбәрнамә кергән көннән соң өч көн эчендә;

2) проект инициаторы ризалыгы белән жылышыны үткәрү урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртү турында тәкъдим белән ризалашканнан соң ике көннән дә соңга калмыйча (жылышыны көндөзгә-читтән торып уздырганда).

7. Муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты проект инициаторына жылыш үткәрүдә ярдәм итү күрсәтү максатларында вәкаләтле вәкил билгеләргә хокуклы. Вәкаләтле вәкилне билгеләү турында муниципаль берәмлек Башкарма комитеты проект инициаторына алдан хәбәр итә.

## 8 нче статья. Жылышыны көндөзгә формада үткәрү тәртибе

1. Жылыш башланганчы проект инициаторы жылышта катнашкан гражданны муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты раслаган форма буенча исемлек төзеп теркәүне тәмин итә. Жылышта катнашкан гражданны исемлеген жылыш беркетмәсенен аерылгысыз өлеше булып тора.

2. Жылышның көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча тавыш бирү тәртибе жылышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән раслана. Жылышның көн

тәртибэндәге мәсьәләләр буенча карарлар жылышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

3. Жылыш проект инициаторы вәкиле тарафыннан ачыла. Жылышны алып бару өчен рәис һәм сәркатип сайлана.

4. Рәис жылышны алып бара, көн тәртибэндәге сорауларны игълан итә, жылышта катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә, жылыш тарафыннан кабул ителгән карарларны формалаштыра, аларны тавышка куя, тавыш бирү нәтижәләрен игълан итә.

5. Сәркатип жылыш беркетмәсен алып бара, анда жылыш тарафыннан кабул ителгән барлык карарлар, алар буенча тавыш бирү нәтижәләре күрсәтелгән. Жылыш беркетмәсенә жылыш секретаре һәм рәисе кул куя.

6. Жылыш беркетмәсендә түбәндәгеләр күрсәтелә:

- 1) жылышны үткөрү урыны һәм вакыты;
- 2) жылышта катнашкан гражданнар саны;
- 3) жылышның рәисе һәм сәркатипе турында яшәү урыны күрсәтелгән белешмәләр;
- 4) жылышның көн тәртибе, чыгышларның эчтәлегә;
- 5) көн тәртибэндәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән карарлар.

9 нчы статья. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясен үткөрү

1. Инициатив проектны гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориядә 16 яшькә житкән яшәүчеләр саны 1000 кешедән артып киткән очракта, инициатив проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе (алга таба - конференция) уздырылырга мөмкин.

2. Конференция әлегә Тәртипнең 7-10 статьяларында билгеләнгән тәртиптә, әлегә статьяда билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

3. Әлегә Тәртипнең 8 статьясының 1 өлешендә каралган нигезләмәләр белән беррәттән, конференция үткөрү турында проект инициаторы карарында түбәндәгеләр күрсәтелергә тиеш:

- 1) 16 яшькә житкән 100 кешедән 1 делегаттан да ким булмаган делегатлар сайлау өчен вәкиллек нормасы;
- 2) делегатлар сайлау өчен жылышлар үткөрү вакыты һәм тәртибе.

4. Конференция беркетмәсенә аерылгысыз өлеше булып делегатлар сайлау турында жылышлар беркетмәләре тора.

10 нчы статья. Инициативалы проектларга ярдәм итү өчен гражданнар имзаларын жыю

1. Инициатив проектларны хуплап гражданнар имзаларын жыю (алга таба - имзалар жыю) проект инициаторы тарафыннан үткәрелә.

2. Инициатив проектларны хуплап жыелган имзалар саны, инициатив төркем әгъзаларының имзаларын да кертеп, кимендә егерме биш булырга тиеш.

3. Имзалар жыю киләсе тәртиптә башкарыла:

1) имзалар аларны имза кәгазенә кертү юлы белән жыела, аның рәвеше муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты тарафыннан раслана;

2) имза кәгазендә инициатив проект күрсәтелә, аңа ярдәм йөзеннән имза жыю гамәлгә ашырыла;

3) подписка кәгазендә яшәүченең имзасы һәм аны кертү датасы куела. Имза һәм аны кую датасын кеше үз кулы белән куя. Имза кую кәгазендә куела торган кулланучы турында белешмәләр, имзалар жыючы зат үтенече буенча, кул кую кәгазенә кертелергә мөмкин. Күрсәтелгән белешмәләр бары тик кулъязма ысул белән генә кертелә, бу чакта карандашлар куллану рөхсәт ителми;

4) яшәүче бер үк инициативалы проектны хуплауга бер генә тапкыр имза куярга хокуклы;

5) һәр язылу кәгазе проект инициаторы вәкиленең имзалары белән расланьрга тиеш. Имза кәгазен таныклаганда, имзалар жыюны башкарган проект инициаторы вәкиле үз кулы белән фамилиясен, исемен һәм атасының исемен, туу датасын, яшәү урыны адресын күрсәтә, шулай ук имзасын һәм аны кую датасын күрсәтә;

6) Имзалар жыйганда, имза кәгазенең алгы ягын һәм арткы ягын тутыру рөхсәт ителә. Шул ук вакытта арткы як имзаларның бердәм нумерациясе алгы якның дәвамы булып тора, ә таныклау имзалары һәм имзалар жыюны гамәлгә ашыручы проект инициаторы вәкиле турында белешмәләр имза кәгазенең арткы ягына соңгы имзадан соң куела;

7) имзалар жыйганда «Персональ мәгълүматлар турында» Федераль законның 9 статьясында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә торган һәр кешенең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалыгы алынырга тиеш.

11 нче статья. Әлеге инициативалы проектка ярдәм итү турында гражданнарның фикерләрен ачыклау өчен сораштыру үткәрү

1. Әлеге инициатив проектка ярдәм итү турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен (алга таба - сораштыру) Муниципаль берәмлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр инициативасы буенча сораштырыла, әгәр инициатив проект Муниципаль берәмлекнең халык мәнфәгатләрендә тулаем алганда гамәлгә ашырырга тәкъдим ителгән очракта, инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

2. Сораштыруны билгеләү өчен проект инициаторы Муниципаль берәмлек Советына гариза жибәрә, анда түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) аңа карата сораштыру уздыру тәкъдим ителә торган инициатив проект;

2) проект инициаторының тәкъдимнәре:

а) сораштыру үткәрү датасы һәм сроклары турында;

б) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) мәсьәләне (мәсьәләләрне) формалаштыру турында;

в) сораштыру үткәрү методикасы турында;

г) сораштыруда катнашучы муниципаль берәмлек халкының минималь саны турында;

3) проект инициаторы турында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасының исеме, аларның яшәү яисә тору



урыны турында белешмэләр, авыл торак пункты старостасының фамилиясе, исеме, атасының исеме, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашкан урыны);

3. Әгәр проектның инициаторы инициатив төркем булса, гариза инициатив төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзалана. Әгәр проектның инициаторы әлегә Тәртипнең 4 статьясындагы 1 өлешендә күрсәтелгән башка затлар булса, гариза проект инициаторының вәкаләтле заты һәм инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган Муниципаль берәмлекнең яисә аның өлешенең кимендә 10 кешесе тарафыннан имзалана. Бу очракта гаризада шулай ук гаризаны имзалаган затлар турында белешмэләр (фамилияләре, исемнәре, әтисенең исеме, аларның яшәү урыны яки булу урыны турында белешмэләр) күрсәтелә.

4. Муниципаль берәмлек Советы гариза кERGән көннән 30 көннән дә соңга калмыйча аны карый һәм сораштыру билгеләү яки сораштыру билгеләүдән баш тарту турында карар кабул итә.

5. Сораштыруны билгеләүдән баш тарту өчен әлегә статьяда билгеләнгән сораштыру уздыру турындагы инициативаны күрсәтү тәртибен бозу нигез була, әгәр жибәрелгән хокук бозулар инициативаны күрсәтүдә катнашкан Муниципаль берәмлек халкының ихтыяр белдерү нәтижеләрен дәрәс итеп билгеләргә мөмкинлек бирмәсә.

6. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнарны сораштыру муниципаль берәмлекнең норматив-хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

7. Сораштыруда инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган муниципаль берәмлектә яисә аның өлешендә 16 яшькә житкән яшәүчеләр катнашырга хокуклы.

8. Сораштыру нәтижеләре муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты проект инициаторы белешмәләрен алар чыгарылганнан соң 3 эш көненнән дә соңга калмыйча житкерә.

### 3 нче бүлек. Инициативалы проектларны кертү һәм карау

#### 12 нче статья. Инициатив проектларны муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына кертү

1. Инициатив проектны муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына керткәндә түбәндәгеләр тапшырыла:

1) проектның график һәм (яисә) таблица материаллары теркәлгән язма чыганактагы һәм электрон формадагы тасвирламасы;

2) әлегә Нигезләмәнең 4 статьясындагы 4, 5 өлешләре нигезендә инициатив төркем төзү беркетмәсе яисә башка документлар, шулай ук инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда инициатив төркем исеменнән эш итәргә вәкаләтле затларны билгеләү турында проект инициаторы карары;

3) жыен, гражданнар жыелышы яисә конференциясе беркетмәсе, гражданнан сорашып белешү нәтижеләре һәм (яисә) муниципаль берәмлек

халкы яисә аның бер өлеше инициатив проектны хуплауны раслаучы имзалар кәгазьләре.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документлар инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда муниципаль берәмлек Башкарма комитеты белән эш итәргә вәкаләтле зат тарафыннан турыдан-туры муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына тапшырыла яисә аны күчереп утыртканда һәм капитал салуны тасвирлаганда игълан ителгән кыйммәт белән почта аша жиберелә.

3. Проектны кертү датасы булып муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты тарафыннан әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны алу көне тора.

4. Әгәр документлар инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты белән эш итәргә вәкаләтле зат тарафыннан муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына турыдан-туры тапшырылса, күрсәтелгән затка, муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты исемлеге һәм аларны алу датасын күрсәтеп, документларны кабул итү турында расписка бирелә. Расписка документларны алган көнне муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты тарафыннан бирелергә тиеш.

#### 13 нче статья. Инициативалы проектларны карау буенча комиссия<sup>1</sup>

1. Инициативалы проектларны карау буенча комиссия (алга таба - комиссия) инициативалы проектларның социаль-иқтисадый әһәмиятен объектив бәяләү һәм аларны конкурс нигезендә сайлап алу максатында төзелә.

2. Комиссия 5 кешедән тора.

3. Комиссиянең персонал составы муниципаль берәмлек Башкарма комитеты карары белән билгеләнә. Комиссия әгъзаларының гомуми саныннан яртысы Муниципаль берәмлек Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә. Комиссия составы комиссия кабул итә торган карарларга йогынты ясарга мөмкин булган мәнфәгатләр конфликтлары барлыкка килү мөмкинлеген төшереп калдыру өчен төзелә.

4. Комиссия комиссия рәисе, Комиссия рәисе урынбасары, комиссия секретаре һәм аның эшендә катнашучы комиссия әгъзаларыннан тора.

5. Комиссия рәисе:

1) комиссия эшен оештыра, аның эшчәнлеге белән житәкчелек итә;

2) комиссиянең чираттагы утырышының көн тәртибе проектын формалаштыра;

3) комиссия әгъзаларына йөкләмәләр бирә.

4) комиссия утырышларында рәислек итә.

6. Конкурс комиссиясе рәисе урынбасары, конкурс комиссиясе рәисе вакытлыча булмаганда, аның вазыйфаларын башкара.

7. Комиссия секретаре:

1) комиссия эшчәнлеген мәгълүмати һәм документлар белән тәэмин итүне, шул исәптән комиссия утырышына әзерлекне гамәлгә ашыра;

2) комиссия әгъзаларына, комиссия утырышына чакырылган проектлар инициаторларына һәм башка затларга комиссиянең чираттагы утырышын үткөрү

датасын, урынын һәм комиссиянең чираттагы утырышның көн тәртибе турында хәбәр итә;

---

[1] Комиссия төзү конкурсы нигезендә сайлап алуны уздырган очракта гына мәжбүри.

3) комиссия утырышлары беркетмәләрен алып бара.

8. Комиссия эгъзасы:

1) комиссия эшендә, шул исәптән комиссия утырышларында катнаша;

2) комиссия эше мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр кертә;

3) комиссия утырышларында карала торган документлар һәм материаллар белән таныша;

4) комиссия утырышында катнашучыларга сораулар бирә;

5) комиссия утырышларында тавыш бирә.

9. Комиссия эшенең төп формасы - утырышлар.

10. Комиссия утырышы анда аның эгъзаларының яртысынан да ким булмаган өлеше булган очракта хокуклы дип санала.

11. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә комиссия тарафыннан инициативалы проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен баян итү мөмкинлеге тәмин ителә. Проект инициативасын карау планлаштырыла торган комиссия утырышы турында проектны башлап жибәрүчеләргә аны үткәру көненә кадәр биш көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

12. Проект турында фикер алышу һәм комиссия тарафыннан карарлар кабул итү проект инициаторы һәм башка чакырылган затлар катнашыннан башка башкарыла.

3. Комиссия карары утырышта катнашучы комиссия эгъзалары саныннан гади күпчелек тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавышлар тигез булганда, утырышта рәислек итүче тавыш хәлиткеч булып тора.

14. Комиссия эгъзалары карарлар кабул итү турындагы мәсьәләләр буенча фикер алышканда тигез хокукларга ия.

15. Комиссия кабул иткән карар белән килешмәгән очракта, комиссия эгъзасы үзенең аерым фикерен язма рәвештә баян итәргә хокуклы, ул комиссия утырышы беркетмәсенә кушып бирелергә тиеш.

16. Комиссия утырышы нәтижеләре буенча беркетмә төзелә, ул комиссия утырышында рәислек итүче, комиссия секретаре һәм аның утырышында катнашкан комиссия эгъзалары тарафыннан комиссия утырышы уздырылганнан соң өч эш көне эчендә имзаланган.

17. Комиссия секретаре, комиссия утырышы беркетмәсенә кул куелган көннән соң килүче эш көннән дә соңга калмыйча, аны муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына жибәрә.

18. Комиссия эшчәнлеген оештыру-техник тәмин итүне муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты башкара.

14 нче статья. Муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты инициативасы проектны карау тәртибе

1. Инициативалы проект муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты тарафыннан кертелгәннән соң 30 көн эчендә карала.

2. Инициатив проектны муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына кертү турындагы мәғлүмат инициатив проект муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына кертелгән көннән алып өч эш көне эчендә Чүпрәле муниципаль районының «Интернет» мәғлүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш һәм әлеге Тәртипнең 2 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән белешмәләренә, шулай ук проект инициаторлары турында белешмәләр булырга тиеш. Бер үк вакытта гражданныр муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына инициатив проект буенча үз искәrmәләрен һәм тәкьдимнәрен бирү мөмкинлегенә турында, аларны тапшыру вакыты күрсәтелеп, хәбәр ителә.

3. Инициативалы проект буенча искәrmәләр һәм тәкьдимнәр бирү вакыты жиде эш көне тәшкил итә. Үз искәrmәләрен һәм тәкьдимнәрен 16 яшькә житкән муниципаль берәмлек халкы жибәергә хокуклы. Искәrmәләр һәм тәкьдимнәр муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына мөрәжәгать итүче тарафыннан турыдан-туры тапшырыла яисә почта аша жибәерелә.

4. Инициативалы проект буенча искәrmәләренә һәм тәкьдимнәренә гомумиләштерүне комиссия башкара.

5. Инициативалы проектны карау нәтижәләренә буенча комиссия Муниципаль берәмлек башлығына әлеге статьяның 7 өлешендә күрсәтелгән карарларның берсен кабул итәргә тәкьдим итә. Комиссия карарында шулай ук проектны эшләп бетерү буенча тәкьдимнәр дә булырга мөмкин.

Муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына берничә инициатив проект кертелгән очракта, шул исәптән өстенлекле проблемаларны тасвирлау белән, комиссия Муниципаль берәмлек башлығына конкурс нигезендә сайлап алуны оештырырга тәкьдим итә.

6. Конкурста сайлап алу әлеге Тәртипнең 17 статьясы нигезендә оештырыла. Конкурста сайлап алуны үткәрү турындагы хәбәр проектлар инициаторларына тиешле карар кабул ителгәннән соң өч көннән дә соңга калмыйча жибәерелә.

7. Комиссия тәкьдимнәрен исәпкә алып яки конкурс нәтижәләренә буенча Муниципаль берәмлек башлығы түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) инициатив проектны хупларга һәм аның өстендә эшләүне муниципаль берәмлек бюджеты турындагы карар белән каралган бюджет ассигнованиеләренә чикләрендә муниципаль берәмлек бюджеты проектың төзү һәм карау тәртибенә (муниципаль берәмлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертү) туры килә торган максатларга һәм (яисә) тиешле максатларга һәм (яисә) тәртиптә дөвам итәргә;

2) инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тартырга һәм инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, проект инициаторларына кире кайтарырга.

8. Муниципаль берәмлекнең башлығы түбәндәге очраklarның берсендә инициатив проектны хуплаудан баш тарту турында карар кабул итә:

1) инициатив проектны кертү һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатив проектның Россия Федерациясенәң федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, Муниципаль берәмлек уставына туры килмәве;

3) жирле үзидарә органнарының кирәкле вәкаләтләре һәм хокуклары булмаганлыктан, инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;

4) инициатив түләүләр барлыкка килмәгән инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чаралар күләмендә Муниципаль берәмлекнең бюджет чаралары булмау;

5) инициативалы проектта тасвирланган проблеманы нәтижәлерәк ысул белән хәл итү мөмкинлеге булу;

6) инициативалы проектны конкурс нигезендә сайлап алуны узмаган дип тану.

9. Проектны карау нәтижәләре буенча карар проект инициаторына кабул ителгән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча жибәрелә.

10. Муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты әлеге статьяның 8 өлешендәге 5 пунктында каралган очракта, проект инициаторларына бергәләп инициатив проектны эшләп бетерергә тәкъдим итәргә, шулай ук аны үз компетенцияләре нигезендә башка муниципаль берәмлекнең яисә дәүләт органының жирле үзидарә органы каравына тәкъдим итәргә тиеш. Проектны эшләп бетерү өчен комиссия әгъзалары, муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты вәкилләре, проект инициаторы вәкилләре арасыннан эшче төркем төзи, шулай ук проектны эшләп бетерү вакытын билгели. Эшләп бетерелгән инициативалы проект Комиссия тарафыннан әлеге Тәртипнең 15 статьясы һәм әлеге статья нигезендә карала.

15 нче статья. Инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алу

1. Конкурс сайлап алуны комиссия башкара.

2. Конкурста сайлап алу критерийлары түбәндәгеләр:

1) инициативалы проект хәл итүгә һәм аны гамәлгә ашыруга юнәлтелгән проблеманы ачыклауда халыкның катнашу дәрәжәсе;

2) инициативалы проектны гамәлгә ашырудан социаль нәтижәлелек.

3. Конкурс сайлап алу әлеге Тәртипнең 15 статьясы нигезендә үткәрелә торган комиссия утырышында гамәлгә ашырыла.

4. Комиссия инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны узган инициатив проектларны ачыклау критерийлары нигезендә бәяләүне гамәлгә ашыра.

5. Конкурс нигезендә сайлап алу нәтижәләре буенча, йомгаклау билгесен исәпкә алып, комиссия инициативалы проектларны узган яисә конкурс сайлавы узмаган дип игълан итү турында карарлар кабул итә.

6. Барлык критерийлар буенча максималь балл алган инициатив проект конкурста сайлауны узган дип игълан ителә.

16 нчы статья. Инициатив проектны гамәлгә ашыру турында муниципаль берәмлек Башкарма комитеты карары

1. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру турында Муниципаль берәмлек башлыгы карар чыгара.

2. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру турындагы карар үз эченә алырга тиеш:

1) инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәсендә барлыкка килергә тиеш булган объектның исеме (адресы яки урыны күрсәтелгән) яисә гамәлгә ашыруга инициатив проект жибәрелгән чараның атамасы;

2) Муниципаль берәмлек бюджеты акчаларын тоту юнәлеше (төзелеш, реконструкцияләү, сатып алу, үткәрү (чаралар) һ. б.);

3) инициатив проектны гамәлгә ашыруга бүлеп бирелә торган Муниципаль берәмлек бюджеты акчаларының баш бүлүчесе исеме;

4) заказчы, төзүче исеме;

5) объектны файдалануга тапшыру (сатып алу), чараны (чараларны) тормышка ашыру вакыты;

6) инициатив түләүләр күләме бүлеп, объектның фаразланган (чикле) бәясе яисә чараны (чараларны) уздыруга акчаларның иң чик күләме;

7) объектның фаразланган (чик) бәясен яки инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, чараны (чараларны) үткәрүгә чараларның иң чик күләмен гамәлгә ашыру еллары буенча бүлү.

17 нче статья. "Интернет" мәгълүмат-коммуникация челтәрендә инициативалы проект турында мәгълүматны урнаштыру тәртибе

1. Инициатив проектны карау турында муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты, инициатив проектны гамәлгә ашыру барышы, шул исәптән акчаларны куллану турында, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында мәгълүмат Чүпрәле муниципаль районының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш.

2. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында муниципаль берәмлек Башкарма комитеты хисабы инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланган көннән алып 30 календарь көн эчендә Чүпрәле муниципаль районының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш.